

מסורת הש"ס

ומאי מדבריהם. דר' מאיר: מדברי ר' תנינא. דתרומה טהורה כשש שעות דמיא ליהוא דשלישי דטהור דלוריימא וטמא דרבנן והא נמי שריא מדלוריי עד תחילת שבע ואסירא מדרבנן ומיון דלשמעין ר' תנינא דמטמין טומאה דרבנן בטומאה דלוריימא דמטמא ליה מדרבנן אוכל את אוכל מטמין טומאה דתרומה טהורה דלסירא מדרבנן בטומאה דתרומה טמאה דלוריימא דלא מטמא לה אלא מדרבנן דלין אוכל מטמא אוכל אלא מדרבנן: ארשכ"ל. לא דחוק לאוקמא הכי דמאי מדבריהן דקאמר מדברי רבי אליעזר ורבי יהושע קאמר ולא אמתי קאי ר"מ אלא בעלמא קאי והכי קאמר מדברי סופרים שמענו שזרפין כו' ומאן נינו סופרים נמי אליעזר ור' יהושע והאי עדות דר' תנינא ורבי עקיבא לא שייך גבי פסקא ואידי דבעי לאורוי שזרפיה קדש טהור עס הטמא נקט לה. שולד. שארע. גנון שנכנס אדם טמא לנס ספק נגע זה ספק לא נגע: הפורסה. הפקר: יניחה במקום המונע. עדין מחזה על שמירה וטמא מפרש בכזרות צפי (ועד כמה) את משמרת מרומומי) שמים כמשמע אמת טהורה ואמת תליה ואמר רחמנא עבד לה שומר: יניחה במקום המונע לה שומרה וטמא קסבר יס אס למסרת ומתומתא כתיב. אלמא שמעין ליה לרבי יהושע דכיון דלינה ראייה אלא להדלקה יכול לגרוס לה טומאה היא נמי אפי' טהורה כה ציעור היא ומטמין אותה: חכים של תרומה כגם העלוניה. היינו עדיש של גת שקורין מייטי' שהעניי' כזוכה: והספסולה. היינו צור שהיו יורד לתומו: טמאין. חולין טמאין יש בה וראוין לו צימו ומתמחו או למי שאינו אוכל חולין כטהרה ואס תפול תרומה זו לתוכו ה"ל מדומע טמא ולא חזי לשראל משום תרומה ואפי' טהורה ולא למכור לכהן דכיון דטמאה היא אסורה. ציבנות בהערל (דף עג:)

הגהות והוספות

(א) חכ"מ ד"ה ובל טומאה דרבנן וכו' לר' יוסי דלאר טומאה מסקין:

לעיו רש"י

מייטי' (מ"ט) ע"ה ע"ה (חלק של הגת שבו מניחים את העניים).

מוסף רש"י

במקום התרומה. במקום הנהגה ואינו משומר (בבבוחו כ"ג) ר' יהושע אומר. מעכשיו אינה ראייה לנפלה טמא טמאה היא. ולא יליקט טמא טהורה ולינה ומתמא ותהא ראייה לטילי' נטמא. מורה ר"א ור' יהושע. אפי' חיישי' ר' יהושע לקמן כשפסק חולין. מורה הוא ששם יתיר לחזור אחר גלי טהור לקבל יס אפי' רביעי' רש"י. י"ל. אפי' טמאין יס וכן קי' תפול התרומה לחין הטמאין ויין הכל ילינה. לפי שתרומה מטמא און לה מקום (תומתו חו' דמין שמתערב תרומה נהן ואפי' לכהן וזר משום טומאה דתרומה (קמ"ט) תרד ותטמא. אפי' גי' מוספסלה לחולין. דעני' הטמא הוא חז ליה כמי' הטימאה והשתא לא חזי למדי' (תומתו חו' ראל יטמאנה ביד. לקבל ככלי טמאים מי' להליל החולין וכו').

והוא נקט ר"ל וזו טומאה דלוריימא כלומר אפי' נקט דלוריימא לאוקמא אפי' לר"א אבל לר' יהושע מדבריו עם רבי יהושע: דיקא נמי. דר"מ מדברי יהושע ר"א ורבי יהושע ליה רבי יוסי אפי' טהורה כה ציעור היא ומטמין אותה: חכים של תרומה כגם העלוניה. היינו עדיש של גת שקורין מייטי' שהעניי' כזוכה: והספסולה. היינו צור שהיו יורד לתומו: טמאין. חולין טמאין יש בה וראוין לו צימו ומתמחו או למי שאינו אוכל חולין כטהרה ואס תפול תרומה זו לתוכו ה"ל מדומע טמא ולא חזי לשראל משום תרומה ואפי' טהורה ולא למכור לכהן דכיון דטמאה היא אסורה. ציבנות בהערל (דף עג:)

והטעם יחדו ולא לאחר: ואינו יכול כפיסא מדין ושיון הן כן שש יוכל להציל מנה רביעי' כטהרה אס יכול לחזר אחר כלים טהורין וקבל קודם שערך טולה לחזן טמאין ויקבל הימנה רביעי' הלוג: י"ל. יחזר אחריהן ואל יקבלנה ככלים טמאין כדי להציל את החולין שלא יתערב מנהה בהן ויאסרו ואפי' כשחזן קי' ירד מנהה לתוכו ויפקדו אס מטמאין לה לתרומה משום הללח חולין: ואס לאו. שלא ימנעו כלי טהור וסוף סוף לטומאה אזל טולה צו ונתלקו רבי אליעזר ור' יהושע דר' אליעזר אומר אפי' כ' תרד ותטמא מאליה ויפקיד החולין ואל יטמאנה ביד כדי להציל ר' יהושע אומר יטמאנה ביד. אלמא לרבי יהושע כיון דסופה לאיבוד שרי לטמאנה ביד ובפסקא נמי לא שח ור' מאיר מדברי יהושע ילין: מהלוקטן למדנו. שהרי הלכה כרבי יהושע בטהרות דרבי אליעזר נמנו עליו שלא לקבוע הלכה כמותו מפני תנורו של עכנאי צבי"מ (דף עג:). דיקא נמי. דר"מ מדברי יהושע ילין מדקא מהדר ליה רבי יוסי אינה היא חו' המדה דמודה ר"א ורבי יהושע צו ש"מ מייניהו הוה ילין לה ולקמיה וע"ג פריך אמאי אונה היא המדה: א"ר יוסי. לר"מ אין הגיון דומה לראיה מדון שריפת חמץ כפסקא שאתה דן ולמד מאלו אינו דומה לזכרים שאתה מביא ראייה מהן עליו על מה העידו שחולל ללמוד מהן: זה טמא וזה טמא. שלישי בקודם טמא הוא והראשון שהוא נשקף עמו טמא הוא: שמה יבא אליהו. לאחר זמן ואמר טהורה הימה טמאה למפרע שטימאנו תרומה טהורה אף על פי שהיא טהורה שריפה מפני איסור חמץ אסור לטמאה בידי:

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים טו.

טו באב הטומאה דאורייתא. נראה לר"י דלכהי נקט דלוריימא משום דליכא אכ הטומאה דרבנן כגון מעת לעת שצנדה וצית הפסח וארץ העמים והרבה כיוצא בהן והא דנקט דלוריימא לא נפקא מינה מדי' למ"ד אין אוכל מטמא אוכל דמ"מ לא מטמא אלא מדרבנן ולא נקט דלוריימא אלא משום דבעי לומר ולד טומאה דרבנן דהוי דווקא דרבנן:

ומאי מדבריהם מדברי ר' חנינא סגן הכהנים אמר ריש לקיש משום בר קפרא מתניתין באב הטומאה דאורייתא וולד הטומאה דאורייתא ומאי מדבריהם מדברי ר"א ורבי יהושע די ר' יהושע אילימא הא רבי יהושע דתנן חכית של תרומה שנוולד לה ספק טומאה של אליעזר אומר אם היתה מונחת במקום התרופה יניחה במקום המונע ואם היתה מגולה יכסנה רבי יהושע אומר אם היתה מונחת במקום המונע יניחה במקום התרופה ואם היתה מכוסה יגלנה מי דמי התם גרמא בעלמא הכא בידיה אלא הא ר' יהושע דתנן חכית של תרומה שנשברה בגת העלוניה ותחתונה חולין טמאין מודה ר"א ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעי' כטהרה יציל ואם לאו ר"א אומר תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד ר' יהושע אומר אף יטמאנה ביד אי הכי האי מדבריהם מדבריו מביעי ליה ה"ק ממחלוקתן של ר"א ור"י למדנו דיקא נמי דתני מודה ר"א ור' יהושע ש"מ וכן א"ר נחמן אמר רבה בר אבהו דתני' באב הטומאה דאורייתא וולד הטומאה דאורייתא ומאי מדבריהם מדברי ר"א ורבי יהושע איתבייה רבא לרב נחמן אמר רבי יוסי אין הגדון דומה לראיה שכשהעידו רבותינו על מה העידו אם על הבשר שנטמא בוולד הטומאה ששורפין אותו עם הבשר שנטמא באב הטומאה זה טמא וזה טמא אם על השמן שנפסל כטבול יום שמדליקין אותו בנר שנטמא מודים בתרומה שנטמאת בוולד הטומאה ששורפין אותה עם התרומה שנטמאת באב הטומאה אבל היאך נשרף התלויה עם הטמאה שמה יבא אליהו ויטהרנה הפיגול

טומאה איכא כשזרפו עם דלין אוכל מטמא אוכל לא הוי שני אלא מדרבנן ואלאו הכי הוי שני דרבנן כיון שטמאין אס יכול לומר רביעי' נגזרה גזירה דכל הפוסל המרומה מטמא משקין להיות מחלה כפי' לעיל א"י דהאי שלישי נטמא צעיים ולבונה כדפירש ר"ת לקמן גבי רשון ושני אפי' אפי' דר"ל צעי לה (לקמן דף כ.) ולא איפשיטו: דמדאורייתא שזור פעי"א הוא. הקשה ר"י הניחה למ"ד אוכל מטמא אוכל ילין שפיר איסור דרבנן לעשותו שני משלישי מדרבנן אפי' דאיסור הוי כמו פסול ועליל משמע דטמא ופסול אינם שוין דחשיב ליה הוסף מ"מ בטומאה דרבנן לא משמע ליה לחלק אלא למאן דסבר אין אוכל מטמא אוכל מדלוריימא מאי קסבר אי קסבר דיש להשושם א"כ בגלג שום ראייה יהא איסור דרבנן מותר לעשותו שני דרבנן ואי קסבר דלין להשושם אס כן הכי ילין משלישי ו"ל דלא ילין טפי אלא מכיון דחוינא דשלישי שהוא מקולקל דרבנן מותר לעשותו שני א"כ אין לחלק בין דרבנן דלוריימא וילפיין איסורא דרבנן כפסול דאורייתא לרבי עקיבא דנותר לעשותו טמא ווארי' דהא דש"י ר' יהושע נמנני' לשרוף תליה עם הטמאה לר' יוסי היינו תליה דאורייתא דלדידיה שלישי דרבנן אסור לעשות שני:

ולד שופאה דאורייתא. הכא דקיימין אליבא דר"ל לא אשכחן שלישי דאורייתא למ"ד אין אוכל מטמא אוכל אלא ע"י משקין וזו הוי שני דרבנן ומאי מוספת איכא ו"ל דלא נגזרה גזירה דרבנן דכל הפוסל וכו' כדפי' וע"י עדים ולבונה ליכא לאוקמא דר"ל הוה דבעי צפי"ב דחולין (דף עג:). אי מהי מיצת הקודש למימני ציה ראשון ושני אוכל מטמא אוכל לפרושי מדבריהם דר' אליעזר ור' יהושע א"י וזהו דנקט ר"ל וזו טומאה דלוריימא כלומר אפי' נקט דלוריימא לאוקמא אפי' לר"א אבל לר' יהושע מדבריו עם רבי יהושע: דיקא נמי. דר"מ מדברי יהושע ר"א ורבי יהושע ליה רבי יוסי אפי' טהורה כה ציעור היא ומטמין אותה: חכים של תרומה כגם העלוניה. היינו עדיש של גת שקורין מייטי' שהעניי' כזוכה: והספסולה. היינו צור שהיו יורד לתומו: טמאין. חולין טמאין יש בה וראוין לו צימו ומתמחו או למי שאינו אוכל חולין כטהרה ואס תפול תרומה זו לתוכו ה"ל מדומע טמא ולא חזי לשראל משום תרומה ואפי' טהורה ולא למכור לכהן דכיון דטמאה היא אסורה. ציבנות בהערל (דף עג:)

עין משפט ונר מצוה

ק"א ב מ"י ש"כ מ"ג תחומת הלס ד:

רבינו חננאל

סבירין דתנא דמתני' סבירי' שיש לאור לטמא התרומה הטהורה בידיה, לא שאז באב הטומאה ולא שאז וזו הטומאה הכל מדאורייתא, ומאי מדבריהם מדברי ר' יהושע דחכית של תרומה שנוולד לה ספק טומאה ואמר ר' יהושע אם היתה מונחת במקום המונע יניחה במקום התרופה ואם היתה מגולה יכסנה רבי יהושע אומר אם היתה מונחת במקום המונע יניחה במקום התרופה ואם היתה מכוסה יגלנה, כלומר יעשה אלו הדברים אולי יפול בה טרף, אריבא ארוב טמא ובעי בה טומאה כדי ליהנות ממנה. כדכתיב ואני הגה נתתי לך את שמירת תרומותי. שפיר תרומת הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה. ויכתיב יתחיל לך בשמירת הכתוב מדבר. ומפורש ביבמות בפרק הערל דאמר ר' אבהו כתיב לא בעיתו פסול בטמא, פסול אי אהא כפעיין אבל אהא כפעיין בשמן של תרומה שנטמא. והניחן איסור דאמר ר' יהושע לגרוס לוי טומאה בעלמא אבל לטמא כידים אי אמר. אלא את רבי יהושע דתני בחכיתו בשמן של תרומה שנשברה בגת העלוניה ותחתונה טמא אף יטמאנה ביד. והניחן אי הכי מדבריו היה צריך לשנות תנא, כלומר שהוא ר' יהושע לבדו למה טמא מדבריהם. וקשיא לן ולמה לא דחה בוד התשובה כתיבא דאובין לפעלה מוה, אלא פריך על בגון שנוולד בה ספק טומאה. ואית לן לטויי' לפי שכן דרך החלוקה כל דבר המקשה שחיים שלש דוחה באחת מהן ואפי' שיש אחרות. וכשישאר אחת שיש אחרות. ופריקין עכשיו בוד הכי קאמר כמחלוקתן של ר' אליעזר ור' יהושע שמעין הכי, ואמרין דיקא נמי דקמי' מודה ר' אליעזר ורבי יהושע ש"מ. וכן אמר רב תנמן מתני' באב הטומאה דאורייתא וזו הטומאה דאורייתא והתרוייהו טומאה דאורייתא הוא ומאי מדבריהם מדברי ר' אליעזר ור' יהושע איחיביה דבא אפר ר' יוסי אין הגיון דומה לראיה שכשהעידו רבותינו לא הוה טמא בולד הטומאה ששורפין אותו עם הבשר שנטמא באב הטומאה כו'.